

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
 ENGEDELMÉVEL.

Nro 14.

Költ Bétsben, Kis-Afzsz. Havának (Augustusnak)
 17-dik napján 1798-dik Elztendőben.

Bonaparte' sorsa.

Livornóbann (dél felé eső Olasz-Országi Kikötőhelyben) ezt az igen nevezetes Tudósítást tették közönségesse, mely nekünk is megküldődött onnet nyomtatásban: „Aug. 3-dikán egy Anglus hajó érkezett az ide való Kikötőhelybe, a' 's Kapitánya beszéli, hogy Ő találkozott az-
 zal a' hajóval, melyet Nelson Admirális küldött Angliába, és annak Kapitánytól

P

értette, hogy az Anglus Hajóssereg el érte a' Frantzia Hajóssereget, Candia Szigete táján, 's jöllehet az Anglusoknak csak 13 lineai hajók, a' Frantziáknak pedig tizen-nég lineai hajók volt: még is az Angliai Hajóssereg kezdte el a' verekedést Nelson Admirális' vezérlése alatt Július' 4-dik napján. Az ütközet felette véres volt, 's szakadatlanúl tartott huszonnég óráig. A' Frantziák sok embert vesztettek, úgy hogy kényszerítették hadi-hajóikat friss emberekkel meg-tölteni a' szállító-hajókról: de utóljára is az Anglusoknak szolgált a' szerentse. Hét lineai hajót vettek el a' Frantziáktól; 37 szállító-hajókat pedig el süllyesztettek. A' két Admirális-hajók is, mind az t. i. a' mellyen Nelson volt, mind pedig az, a' mellyen Bonaparte volt, el süllyedt. Bonaparte el akarván szaladni, el fogattatott az egész Generál-Stabjával; 's Colloden nevű Anglus hajóra ültetődött, a' melyet Traubridge Kapitány vezérel. Sok Frantzia hajók Candia Szigete felé szaladtak, de az Anglusok nagyon kergették azokat, 's rongálták minden módon. Ezen nagy győzedelmében nem sokáig gyönyörködhetett Nelson Admirális: mett kevéssel az után meg-halt az ütközet alatt kapott sebjében.

Egy Velentzei Levélből, melly, Aug. 8-dikán költ, ezeket olvassuk: Egy hajó érkezett ide a' Dalmátiai partoktól, mely

egy Morea, (régenten Peloponnésus) Fél-sziget felől jövő hajóval találkozott, 's az azon hajón lévőkől hallotta, hogy Moreába 6 Frantzia línei hajók érkeztek, melyek az ütközetből szaladtak el, 's felette igen meg voltak rongálva.

A' Livornóban mulató Anglus Conzul is tudósította ezen igen nagy győzedelméről a' Bétsi Anglus Követet, még pedig több környúlálásokkal: de az Anglus Követ azért nem tette még ezen Tudósítást közönségessé, mivel azt mind addig officiális Tudósításnak nem nézheti, míg, vagy a' Hajósseregtől, vagy egyenessenn Londonból nem fog arról Tudósítást venni.

A' Frantzia Direktórium, nem örömet akarna még most, addig t. i. míg Anglia ellen való szándékát végre nem hajthatta, hadba keveredni az Amerikai Republikával, azért is mindent el követ egy részről, hogy a' nevezett Respublika' Nemzeti-gyűlésébenn fenn-tarthassa 's nevelhesse az egyenetlenséget. Más részről, az Amerikai Követhez, ki a' múlt Hónapban hagyta oda Párist, két ízben is írt utóljára a' Külső dolgokra ügyelő Fr. Minister, igyekezzvénn el hitetni véle, és általa az Amerikai Kormányfiséket, hogy a' két Respublikák között fenn forgó pernek igazságosan való el igazítására, igen kész még most is, a' Fr. Direktórium, mint volt en-

nekelötte; és hogy addig nem nézi úgy az Amerikai Respublikát mint ellenséget, valameddig az valósággal el nem kezdi az ellenségeskedést. — Risum teneatis Amici? — Hiszem a' Fr. Direktórium már régen folytatja az Amerikai Respublika ellen az ellenségeskedést;

Passman Oglu

többszöri szerentsés ki-tsapásai által; mi nekutánna fel-szabadította volna Vidin Várát, az ostrom alól: úgy rá ijjesztett a' Kapudán Basa' Seregére; hogy az, éppen nem mér már ellent állani a' sokkal kisebb erejű Pártosnak; az Á'siai Katonaság pedig, csoportonként fut visszafra. Ily kedvetlen környűlállásokbann, nagy sietéssel küldött a' Kapudán Basa Kurírokat Konstantzinápolyba, kik által segítséget kért a' Nagy Úrtól avagy csak annyit is, a' mennyivel fenn-tartóztathassa addig a' pártos Basát, míg Orosz segítő sereg fog érkezni, Annak végképpen való el nyomására. Passman észre vette már a' mint látszik, hogy Oroszok vagynak ellene készülöbenn: azért is mindenfelé Kommisszariusokat küldött ki, a' kik eleséget szereznének öfzsze Népe' számára; maga pedig mind untalan tovább tovább nyomja a' Nagy Úr' Seregét, és az el foglalt Helységekben mindjárt fel szedi maga' szolgálatjára a' fegyvert-fogható Személyeket.

Német Birodalmi Tudósítás.

Rastadt: A' Német Deputátzió kézen volt már Aug. 7-dik napján a' Frantzia Követség utólszori írására való felelettel. — Frickthal eránt, mely a' F. Ausztriai Ház' birtokaihoz tartozik, és Helvétziával határos, úgy nyilatkoztatja ki magát ezen feleletben a' Deputátzió, hogy sem nem akarta Frickthalt által engedni soha, sem nem is engedhette által a' Fr. Respublikának. Ehrenbreitsteinra nézve, oly közép-utat talált, hogy, ámbár fájdalommassan is, meg-egygyez mindazáltal azon Várnak, a' Békességekötés után való le-rontatásába: de *sub Conditione sine qua non, et resolutiva*. (Ezek, a' Deputátzió' szavai) hogy t. i. a' Fr. Direktórium is, a' most kezénél lévő Rajna-jobb-meljei Erösségeket, úgymint, Kehlt; Márs sántzát; és Péter Szigetét le-rontassa, 's vízfzabotsássa a' Német Birodalomhoz, és közön-séges fogadása által le mondjon mind a' most nevezett Erösségeknek, mind akár-melly más erős helyeknek kívánásáról is, mellyek, a' Rajna' közepénn innét feküsznek jobb felől.

Helvétziai Tudósítások.

Kemény parantsolatot adott ki a' Direktórium, a' Nemzeti bokréta visélese eránt, mellyet sokann betstelenséggel il-

lettek némely Gyülekezetekben 's el hajgáltak.

Graubündenben csak három Gyülekezetek vették még bé a' Helvétziai új Konstitúziót: leg-nagyobb része a' Tartománynak erőssenn ellenzi annak bé-vételét.

A' Helvétziai Kis Kántonok' Vitezeit, Pallavicini Oberster vezérlette vala a' Fr. ákkal folytatott rövid hadbann. Ezen Oberster, a' had után, egy régi Barátjánál May Generálisnál gyógyíttatta a' maga sebeit Hüningenben: de hírt vévén róla a' Helv. Direktórium el fogatta, 's Bernába vitette.

A' Cisalpínium Direktóriumhoz, egy igen barátságos Levelet küldött a' Helv. Direktórium, Haller Követje által, a' melyben úgy hozza fel mint hathatós okokat, az egymás szeretésre: a' két Respublikákbeli igazgatás fundamentomainak hasonlóságát; a' Fr. Respublikához egyformán tartozott kötelelességeit mind a' két Respublikának; 's a' szomszédságot.

Olasz - Országi Tudósítások.

A' Mediolánumi Direktóriumnál Szárdiniai Követséget viselő Borghese Úrhoz, Júl. 9 dikénn útasított Levele Brüne Frantzia Vezérnek, a' Pedemontziumi fogoly Insurgensek' el bocsáttatásánn kívül, következendő 3 kívánságokat is foglalt magá-

bann, úgymint: 1.) Turin Várába két Hónapra meg-kívántató eleséget kell bészállítatni, 's vizfsza kell oda vinni minden muníziót, és a' bátorságra el múlhatatlannúl szükséges egyéb eszközöket is, melyek a' Frantziák' bé-menetele előtt szállítótak el onnét. 2.) A' Békesség' idejé-kori lábra kell le szállítani a' Katonaság számát. 3.) Alessandriából vizfsza kell bívni az eddig való Kir. Kommendantst Solar Grófot. — Vizfsza is hívatódott.

Ily hatalmaskodását a' Fr. Direktóriumnak, nem szenvedhetvén sok Pedemontánusok, mindég gyúlasztják a' Népet a' Fr. Katonaság ellen, 's naponként újabb meg újabb kedvetlen történetekre szolgáltatnak alkalmatosságot. A' Király tehát Júl. 22-dikénn, ismét egy Hirdetményt adatott ki a' Turini Gubernátor által, a' melybenn, tsendességre, engedelmasségre, és egygyességre inti a' Népet, 's büntetéssel fenyegeti a' Lázzasztókat. „A' Frantziák, — *így fejezi ki magát a' Gubernátor ezen Hirdetménybenn a' többek között* — Pedemontziumbann a' közönséges Kötések' ereje szerént, 's áltaalma alatt vagynak: következéskeppen, minden Ő ellenek erányzott ellenséges szándék, ellenkezne azonn kötelező fogadásokkal, a' mellyeket tett Ő Felsége, Fr. Országának; meg-sértené a' be-tűlet' reguláit, mellyeknek követése által

mindenkor megkülönböztették magokat az Ő Felsége' hív Alattvalói; 's veszedelmes következtetéseket vonna maga után, mind az Ország' Közjávára, mind magános Személyekére nézve." — Pedemontzium' állapotja, annál bajosabb; mivel a' midőn egy felől; sok Lakosok a' Fr. ák ellen buzgólkodnak: ugyan akkor Mások a' Fr. ákhoz szítanak.

Cisalpina Respublika: Igen zavarosok ezen Közönséges Társaságnak környülállásai: mivelhogy a' Tagjai leg-nagyobb részént gyűlölik az erővel reájok tolt Republikánusságot, melynek árrát oly drágánn kénytelenek fizetni; mintha leg-hasznosabb; kívánatosabb szolgálat tevődött volna nékiek, az akaratjuk ellen nyakokba vartt tündér szabadsággal 's boldogtalan boldogsággal. Sajnosann érzik ők a' *boldogtalan Boldogság*' nevezetnek igazságát: mert szinte el fáradtak már füleik a' nagy hangú ígéreteknek hallásábann: azonban, minden Síreni biztatások mellett is, hajdani virágzó állapotjokból, ügyefogyottságra jutottak el annyira, hogy maga a' Nemzeti Törvényhozó-gyűlés, szükségesnek látta egy oly Kommissziót nevezni ki a' maga kebeléből, a' melynek tulajdonképpen való foglalatossága légyen, a' Respublika' költségeit meg-vizsgálni, azokból az elkerülhetőket ki-keresni, 's a' Gyűlés' eleibe

terjeszteni. Ezen Kommiszfzió, a' szükséghez tartván magát, a' mely Törvényt ront, jónak vélte, hogy a' Cisalpina Respublika' ne terjedjen ki mind azokra az igazgatásbéli Külsőségekre, a' melyeket fel-vett a' Fr. Respublika; hanem mivel nem ér addig a' leple: húzza öfzszébb magát. A' Direktorai' számát p. o. szállítsa le gra, nem különbenn a' Ministerjeiét is: hasonlóképpen a' Törvényhozó-Iffjabbik Tanátsaét 60-ra, és az öregebbikét 20-ra, 's a' t. — Hír futamodvänn ezen gondolatiról a' Kommiszfziónak, leg-ottan titkos Gyűlést tartott a' Törvényhozó Iffjabbik Tanáts, 's meg-határozta, hogy a' Kommiszfzió' vélekedése nem egyéb, a' Respublika' külső ellenségei' munkájánál, és hogy a' Kommiszfzió' Tagjai, az említett ellenségek Tzimborássai; egyfzersmind meg-esküdt: hogy a' Konstitútziót 's a' Közönséges Társaság' maga-uraságát fenn fogja tartani. "Mind a' két Tanáts el-végezte továbbá, hogy meg szűnés nélkül való Üléseket tartson, 's keményen reá írt a' Direktóriumra, hogy minden hatalmát elő vegye Az, a' Respublika' fenn-tartására: mert különben, mindenért a' mi történik, szoross számadásra fog vonattatni: Ily lépéseire azonban a' Törvényhozó Tanátsnak, nem hogy helyre állott volna a' tsendesség: sőt inkább nevededett a' háborgás. Sokfelé

küldődtek Kurírok. Pári'sba nevezetessen a' Törvényhozó Iffjabbik Tanátsnak egy Tagját, Lahaz Generálist, küldötte írássokkal a' Direktórium. Későbbén maga a' Fr. Vezér Brune Generális is Pári's felé vette útját, minekutánna a' Frantzia és Cisalpinus Seregek fő vezérletét Gauthier Generálisra bízta volna.

(A' Pári'si Tudósítások szerént, Lahaz Generális, Júl. 26 dik napján; Brune pedig Júl. 28 dikán érkezett Pári'sba.)

Mediolánumból lett el indulása után Brune Generálisnak, tsak hamar oda érkezett Turinból, az oda való Fr. Követ *Guingene* Polgár.

Genuai Respublika: A' Szárdinai Királlyal való telyes meg békéllésnek, a' Fr. Vezér' közbenjárása által való ki dolgozása végett, Massuccone Polgárt is Mediolánumba küldötte a' Ligúriai Direktórium, a' már elébb ott völt Ministeréhez, Ruggero Polgárhoz. — A' Fr. Direktórium' kívánságára, minden módon erőssebbíteti a' Ligúriai Direktórium a' Spezziai Kököthelyet, hogy hathatóssann vízfza lehessen attól tartóztatni az Ánglus Hajósereget, ha talán bé-akarná ez abba venni magát. — A' Ligúriai Respublika földjéről, mindég takarodik egymás után a' Fr. Katonaság, részszerént Tulon; részszerént Korfzika' Szigete felé.

Pármái Hertzegség: A' Kereskedése ezenn Tartománynak igen meg-tsökkent, miolta a' Cisalpina Respublika ki-adta a' maga rendeleteit, a' Harmintzadok eránt; és egyenessenn küldözi által portékáit a' Római Respublika' földjére. — Annyi Fr. Katonák takaródnak Pármánn által a' Római Respublika' földjére, hogy Azoknak tartása által mind a' Főváros Párma, mind egyéb része is a' Hertzegségnek, mindegyéből ki-fogyasztották magokat: és a' Hertzeg, hogy könnyíthessen a' Lakosokonn, kéntelen vólt a' Tartomány' számára el foglalni az Augusztíniánusok' Klastromát, mely leg-derekkabb 's jószágosabb vólt talán egész Olasz Országban.

Nápoly Ország: A' Király meg-parantsolta, hogy a' hadat folytató Hatalmaságok' hajójinak, pénzért mindent lehet adni a' mit fognak kívánni: hanem hogy valamellyiknek a' Hajósserege, el ne foglalhassa a' Sziczipiai Kikötőhelyeket: parantsolatot adott ki Ő Felsege, hogy 20 ezer reguláris és 40 ezer Polgár-Katonákat el kell erányosann osztani őrizetül a' tengermeljéki Városokba; 30-ig való könnyű szerű fegyveres-hajókat is rendelt a' partok' védelmére. Palermo Városából Júl. 18-dikánn költ Levelek szerént, szándékozott a' Király, Sziczipia' meljékére, egy nagy Hajóssereget is küldeni, mely, na-

gyobb bátorságnak okáért, a' Szicziai tengerenn járkálna fel 's alá.

Nagy Britanniai Tudósítások.

Tizenöt ezerre reá megy tsupán azon Vitézek' száma, a' kik Londonban, 's annak vidékeinn, önként való jó indulatjokból fogtak fegyvert Hazájok' védelmére. Sokszori magok gyakorlása után szándékoztak ezek öfzfze sereglenni: mivel a' Király meg-ígérte nékik, hogy személy szerént meg fogja őket vizsgálni. Hogy a' Fr. ák valósággal meg-próbálnák a' Nagy Britanniai partokra való ki szállást: nem igen tartatik már ez hihető dolognak Londonbann.

Az el fogatott Irlandiai Pártosok között egy Cann nevezetű Személy végződött ki mostanság Dublinbann, a' ki Író-Deákságot viselt egy Vasárosnál: Ez, meghitt Embere volt a' tömlöztbenn meghalálozott Lord Fitzgeraldnak: ugyan azért a' vallástételéből sok dolgok is nyilatkoztak ki olyanok, mellyek, annakelőtte nem tudódtak. Az Ország-gyűlésnél százezerre volt fel-adva a' Pártosok' száma: Cann' bizonyítása szerént pedig reá ment százhetven ezerre, kiknek titkos Társaságaik úgy öfzfze voltak kaptsolódva egymással mint a' lántz-szemek, 's a' mit végeztek a' különböző Grófságokkann és Kerületekben:

Mind azt közlötték egy titkos Főkörmány-
székkal.

A' Spanyol Király, békélleni akar, a'
mint írják; az Ángliai Királlyal.

Ánglus Admirális Lord S. Vincent egy
oly Sp. hajót vett el mostanság, mellyen
egyéb drágaságok közt egy aranyból ké-
szültt képe volt a' Királynak. Minthogy
ezen kép ajándékban küldődött a' Spanyol
Felségnek: az Ánglus Admirális meg nem
tartotta azt; hanem Kádixba küldötte, oly
kérését intézvénni a' Királyhoz; hogy méltóztatnék el fogadni az említett Képet.

Orosz - Birodalmi Tudóstítások.

A' mely Helvétusok ezen Birodalom-
ban tartózkodnak, meg maradhatnak ugyan
ott továbbra is: de oly feltétellel; hogy
míg a' mostani igazgatás' formája fog fenn
állani Helvétziában: addig; semmi egy-
gyesülésbenn nem lesznek a' Hazájokkal.

Kurlandiában és Livornóban, min-
den paraszt Lakosoktól el szedődtek a'
fegyverek; még a' nagy kések is, a' mil-
lyeneket magoknál szoktak vala Azok hor-
dani.

Az egészsz Orosz Birodalomban el tö-
röltetnek a' Polgári Oskolák.

Meg-értvén az Orosz Tsászár, hogy
a' Fr. ák, még a' neutrális Kikötőhelyek-
benn is el szedték az Orosz portékákkal ra-

kott hajókat: parantsolatot adott ki, hogy az Orosz Kikötőhelyekben is el kell foglalni minden Frantzia jóságokat, nem tekintvénn: mitsoda hajókban legyenek azok; és ki legyen a' Tulajdonosok?

Magyar - Ország.

A múltt postánn már részszerént közlött Kőrmöztbáuyai Levélhez iartoznak még az itt következő rendek:

Ki is, (t.i. a' Palatínus) minekutánna négy hátra hajlott fedelű Útazó-kotsival mintegy 11 óra tájban Városunknak szélső határjához ért, és ott N. Sultz Antal Tanátsbéli Úrnak, ki 30 egynéhány Lovasokat tisztelet-tételre vezérlett, rövid, de nagy értelmű Német köszöntését vidám ortzával fogadta volna; fél óra alatt a' Népnek gyakor öröm Éljen kiáltásai, 's ágyúk durrogatásai közt a' Város kapuihoz ért, a' hol N. Haifzl Antal Tanátsbéli Úrnak nyomos ki-fejezésű Deák üdvözlését hasonló vídámsággal fogadván, csak hamar a' Városnak piattzára érkezett, és ott a' Kamerális Prefectusság' házába szállott, melynek alig ért fel felső szobáiba, azonnal az ablakhoz ment, 's onnan a' ház előtt álló kétszáz és több Bánya-míveseknek, két rendbéli egymásnak felelgető Táborig muzsika közt fegyverrel tett tiszteletjeket, a' Népnek pedig örömmel telt sokaságát telyes meg-elégedéssel nézegette, 's Vivát kiáltásokra, fejét hajtogatta. El érkezvén

azonban, míg a' Státusok tiszteletjüket a' Palotában meg-tették, az ebéd ideje, Ő Kir. Fő-Hertzege a' főbb rendű Személyekkel asztalhoz ült, és vígann ebédelt, hol Ő Hertzege után, a' főbb hely, Nagyon Tisztelendő Hartel Szeфирin Városunk' érdemes Plébánussának engedtetett, ki is Ő Hertzegeét beszéddel múlatta. "

„Délután, míg mindenek el készülnének, az itt való Nemzeti Fő Oskolának Direktora N. Mézfáros Úr, némely Magyar és Német nyelven készült üdvözlő Versek, egy nevezetes Rajzollal egygyütt, melyet az itt való Rajzoló - Mester Tiszt. P. Simai Kristóf, Ő Kir. Hertzegeének tiszteletére Tanítvánnnyainak nevébenn különösen készített, Ő Fő Hertzegeének bé-nyújtott, melynek meg-nézegetése után, tsak hamar kotsira ült Ő Hsége a' többi Úri nagy Vendégekkel egygyütt, és a' Sz. Katalin' Bányájába ment, melynek meg-állapodván a' torkolatya előtt, és ott meg-tekintvén a' Néhai nagy emlékezetű Fels. Jó'sef Tsáfszár' itt létének örök emlékezetére készült Érdem-oszlopot, egy keskeny, tsinos, és kis kerekű, a' végre tsinált kotsin, seregstől a' Bányába ment, és ott, szemesen meg-nézegetett mindeneket. Azonközben a' Bánya' torkolatjának (gátorának, elejének) más oldalán, Ő Kir. Hertzege' tiszteletére egy más új Érdem-oszlop állítódott fel illy felül írással:

Josepho

ArChl DVCI AVstrlae, Regni PaLatIno
FoDInas Vlsere Dlgantl, VrbVrarlat Va
RosalanVs ponlt.

Ennek oly hamar lett el készülésén; nagy örömet, és tellyes meg-elegedését mutatta Ő Kir. Hertzegsége, annnyival inkább, minthogy azt a' Héverek, virágokból kötött koszorúkkal, néma játék formán muzsika szó közt rendesen ékesítették fel. Vissza térvén innen víg kedvvel Ő Hertzegsége, egyenesen a' Játék szímbé ment, a' hol egy, még tsak tíz esztendő's Kisasszonyka, muzsikával készült üdvözlést énekelt. N. Bányász Tiszt Hereld Úr, Chínai Tűzi-mesterség szemlélésével, a' mely nevezetes Rajzolásal, és Felülírásokkal tündöklött, mulatta Ő Hertzegségét. Ezt egy Német víg Játék követte, mellyet az itt való Nemes Személyek helyesen jádzottak. Ennek vége lévén, Ő Kir. Hertzegsége, a' piatzon álló, 's várakozó számalan Népeknek Éljen, Éljen, Éljen! öröm kiáltási közt, vatsorára, onnan pedig Bába ment, mely a' Város-Házának nagy Szálájában Ő Hertzegségét tiszteletére fenyesen készült; de mivel Ő Kir. Hertzegsége nagyon fáradt volt, 's különben is más nap úra szándékozott: mintegy öt fertályig tartó mulatása után, nyugalomra ment, és más nap reggel hat óra tájban Besztertzebányára indult, örökre kedves emlékezetét hagyván közöttünk. “